

УДК 378.14:81

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11\(17\)-1012-1020](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11(17)-1012-1020)

Пахомова Тетяна Олександрівна доктор педагогічних наук, професор кафедри англійської філології, Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, 69000, <https://orcid.org/0000-0002-4660-9925>

Пілішек Світлана Олександрівна кандидат психологічних наук, доцент кафедри іноземних мов, Хмельницький національний університет, вул. Інститутська, 11, м. Хмельницький, 29016, <https://orcid.org/0000-0002-3685-8901>

ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ТА РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Анотація. Сьогодні все більше уваги приділено пошукам нових методів навчання англійської мови. Це безпосередньо обумовлено тим, що іноземна мова важлива для кожної людини й постійно зростає кількість сфер, у яких знання іноземної мови є обов'язковим. Відповідно, зростає потреба в інноваційних підходах до вивчення англійської мови.

Варто зауважити, що окрім пошуку ефективних методів навчання, гостро постає питання про формування нових підходів до залучення студентів у навчальний процес. Так, сучасний студент сприймається не просто як об'єкт впливу викладача, але й як повноцінний суб'єкт освітнього процесу. Відповідно, студент має не лише сприймати ту інформацію, що подає педагог, але й брати безпосередню участь у її створенні. При цьому важливо, щоб така інформація була не тільки корисна для студентів, але й сприяла їхньому зацікавленню у дисципліні та зростанню активності на заняттях англійської мови.

Відповідно, все більше уваги сучасні педагоги приділяють саме проєктному навчанню. За його допомогою студенти навчаються не лише подавати навчальний матеріал за допомогою проєктів, але й створювати щось нове, формувати ефективні стратегії роботи у команді, розвивати навички комунікації, аналізувати та оцінювати помилки.

В результаті проведеного дослідження було здійснено аналіз



практичного досвіду та результатів використання проєктного навчання у вивченні англійської мови. Визначено сутність поняття «проєктне навчання» та окреслено цінність проєктного навчання. Проаналізовано досвід проєктного навчання на основі декількох практичних прикладів, які застосовують викладачі під час вивчення англійської мови.

Ключові слова: англійська мова, вчитель, проєкт, проєктна робота, проєктне навчання, студенти.

Pakhomova Tetiana Oleksandrivna Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of English Philology, Zaporizhzhia National University, Zhukovsky St., 66, Zaporizhzhia, 69000, <https://orcid.org/0000-0002-4660-9925>

Pilishek Svitlana Oleksandrivna PhD in the field of Age and Developmental Psychology, Associate Professor of the Department of Foreign Languages, Khmelnytskyi National University, Instytutska St., 11, Khmelnytskyi, 29016, <https://orcid.org/0000-0002-3685-8901>

PRACTICAL EXPERIENCE AND RESULTS OF USING PROJECT LEARNING IN LEARNING ENGLISH

Abstract. Today, increasing attention is given to the search for new methods of English language learning. This is directly related to the fact that a foreign language is important for every individual, and the number of areas where knowledge of a foreign language is mandatory continues to grow. Consequently, there is a growing need for innovative approaches to English language learning.

It is worth noting that, in addition to searching for effective teaching methods, the question of forming new approaches to engaging students in the learning process is acute. Modern students are perceived not only as objects of the teacher's influence but also as full-fledged subjects of the educational process. Accordingly, students should not only perceive the information presented by the teacher but also actively participate in its creation. Importantly, such information should not only be useful for students but also contribute to their interest in the discipline and increased activity in English language classes.

Therefore, contemporary educators are increasingly focusing on project-based learning. Through this approach, students learn not only to present educational material through projects but also to create something new, develop effective teamwork strategies, enhance communication skills,

and analyze and evaluate mistakes.

The research involved an analysis of practical experience and results of using project-based learning in English language education. The essence of the concept of "project-based learning" was determined, and the value of project-based learning was outlined. The experience of project-based learning was analyzed based on several practical examples applied by teachers in English language education.

Keywords: English language, teacher, project, project work, project-based learning, students.

Постановка проблеми. Сьогодні в освітньому процесі значна увага приділяється проєктному навчанню як одному із основних принципів організації сучасного освітнього процесу. У загальному вигляді, проєктним навчанням є «метод, навчаючись за яким, студенти, певний час досліджуючи і реагуючи на справжні, цікаві та складні питання, отримують потрібні знання та навички» [1, с. 2]. Такий формат навчання передбачає залучення студентів до систематизації та набуття знань, створення власних продуктів. Він розвиває навички критичного мислення, співпраці, спілкування, міркування, синтезу та стійкості в умовах обмеженого часу та визначеної мети. Відповідно, проєктне навчання стає ключовим під час вивчення іноземних мов, зокрема, англійської мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання практичного досвіду та результатів використання проєктного навчання у вивченні англійської мови на сучасному етапі досліджувалося такими вченими як В. Аніщенко, І. Зоренко, І. Олійник, О. Удовенко. Вони визначили значимість методу проєктів та зазначили умови, при яких можливо досягти високого результату.

Мета статті – аналіз практичного досвіду та результатів використання проєктного навчання у вивченні англійської мови.

Виклад основного матеріалу. Нині питанню проєктного навчання відводиться вагома увага. Безпосередньо це обумовлено тим, що кожен проєкт потребує ретельної підготовки, відповідно, студенти, працюючи над проєктною роботою, більше зосереджуються над завданням, а також підвищують рівень командної роботи. При цьому використання проєктів під час вивчення іншомовного компоненту, зокрема, на заняттях англійської мови, дозволяє отримати вищі показники навчальної успішності та поглибити знання студентів з приводу певної проблематики.

Практичний досвід застосування проєктної роботи на уроках



англійської мови сьогодні є визначальним. Зокрема, доцільно виділити дослідження цього питання, що здійснене викладачкою англійської мови І. Олійник. Дослідниця пропонує впроваджувати проєктну роботу під час вивчення на заняттях англійської мови тем, які пов'язані із святами в англійськомовних країнах. Зокрема, викладачка впровадила для студентів виконання проєкту на тему: «Свята та визначні події в англійськомовних країнах» [2, с. 92].

Для цього впродовж навчального року, педагог пропонувала студентам ознайомлюватися із традиціями у таких країнах як Австралія, Англія, США, Уельс, Шотландія. Відповідно, наприкінці навчального року, студенти вже були добре ознайомлені з традиціями тої країни, яка їм найбільше подобається. В результаті студенти обирали конкретну країну та готували за нею проєкт. Цей проєкт мав вигляд презентації та містив інформацію про історію свята, його сутність, атрибути та декорації, традиції, святкове меню, одяг та костюми під час святкування.

Під час представлення проєкту, викладачка здійснювала дискусію з студентами щодо того, яке їх ставлення до того чи іншого аспекту свята. Крім того, перед підготовкою проєкту педагог пропонувала студентам ознайомитися із лексикою, яку можна використати як під час представлення проєкту, так і тоді, коли потрібно відповісти на питання. Також педагог залучала до роботи інших студентів. Вони повинні були на дошці написати свої питання до кожного проєкту, а студент читаючи питання, міг швидше підготувати на нього відповідь.

Варто зауважити, що викладачка запропонувала студентам вибрати найбільш зручний для них спосіб представлення інформації. Це може бути інфографіка, плакат, ватман, календар, мультимедійна презентація. Це дозволило проявити рівень володіння різними технологіями та вміння творчо представити результати дослідження.

Необхідно зауважити, що викладачка позитивно оцінила результати використання проєктного навчання у вивченні англійської мови. Вона відзначила, що студенти зміцнили свої знання про культуру інших країн, змогли систематизувати тематичну лексику, отримали навички поведінки під час дискусії. Крім того, вони змогли правильно спланувати роботу, організувати її, творчо представити результати дослідження. Також, на думку викладачки, студенти сформували вміння командної роботи, що є корисними під час подальших занять [3, с. 22].

Викладач англійської мови О. Удовенко пропонує власні напрацювання із використання проєктної роботи на заняттях англійської мови. Для початку він пропонує ознайомлювати студентів із

темами, які стосуються їхнього особистого життя чи практичного досвіду, до прикладу, підготувати проєкт «Знайомство» [4, с. 12]. Під час роботи над проєктом студенти повинні були сформувати максимально можливий обсяг інформації про себе.

Для роботи над проєктом педагог спочатку надавав студентам потрібний лексичний матеріал. Потім він формував план кожного проєкту, при цьому студенти мали чітко дотримуватись цього плану; презентував роботи студентів, що вже виконували такі проєкти; формував вимоги до робіт та рекомендації щодо їх виконання. Також з студентами він працював над повторенням лексики та її закріпленням.

Як зазначив педагог О. Удовенко, основною ідеєю цього проєкту, є формування в студентів умінь представити себе та сформувати навички комунікації. Зокрема, студент повинен вміти розповісти про себе, свою родину, знайомих та друзів, захоплення та інтереси, мрії та прагнення. Потім теми повинні бути більш складними, що дозволить розширити словниковий запас студентів.

Водночас, педагог також працював із студентами над проєктом «Живопис» [5, с. 239]. Робота над проєктом була спрямована на розвиток знань студентів про мистецтво та творчість загалом. Зокрема, студенти представляли йому проєкти, які були присвячені художникам України та Англії. Проєкти охоплювали питання біографії митців, їхньої творчості, епохи їхнього життя, короткого опису найвідоміших картин.

Також викладач пропонував під час роботи над проєктом застосовувати метод мозкового штурму та асоціацій. Це, на його думку, дозволило значно пришвидшити роботу над проєктом та більш наочно відобразити результати дослідження.

Підсумовуючи результати застосування проєктного навчання під час вивчення англійської мови, педагог відзначив, що в студентів сформувалося розуміння асоціативного ряду, логічного мислення, абстрактного бачення інформації. Також студентами було опановано використання різних моделей подання навчальних матеріалів, крім того, вони ознайомилися із різними варіантами розв'язання складних питань. Одночасно з цим, викладач зауважив, що використання чіткого алгоритму побудови проєкту, дозволило студентам закріпити знання щодо виконання роботи згідно конкретної інструкції [6, с. 19].

Викладачка англійської мови І. Зоренко пропонує застосування методу проєктів під час ознайомлення із культурою Великої Британії. Зокрема, нею було проведено проєктну роботу на тему «Тиждень англійської моди» [7, с. 290]. Викладачка поставила за мету проєктної



роботи сформувати словниковий запас студентів із теми «Мода» та розвинути їхнє творче бачення.

Для початку роботи над проектом, студенти мали ознайомитися із сучасними виданнями, які присвячені питанню моди, що дозволило визначити основні модні тенденції на час проведення проекту не лише України та Великої Британії, але і світу. Визначившись із модними тенденціями, студенти повинні були обрати певний вид одягу, аксесуар, стиль, та на основі наявної інформації створити міні-показ мод.

Проект створювався шляхом роботи із спеціальними комп'ютерними програмами. Так, студенти повинні були у комп'ютерному класі створити ескізи за обраною темою. Під час кожного заняття ескіз удосконалювався та допрацьовувався, набуваючи вигляду готового одягу.

Потім викладачка пропонувала студентам створити модний образ за створеним ескізом. Відповідно, під час захисту проекту, студент повинен був бути одягнений в одяг, що відповідав темі, а також мав би презентувати ескіз. Форма презентації ескізу була довільною: роздрукований лист із ескізом, інфографіка із етапами створення ескізу та його кінцевий вигляд, мультимедійна презентація, показ ескізу за допомогою комп'ютерних програм [8, с. 310].

Розповідь про обрану тему містила інформацію про історію одягу, аксесуару, стилю; його сучасне використання; майбутні прогнози щодо використання цього компоненту у моді. Окрім того, студент повинен був обґрунтувати чого обрав саме цю тему.

Підсумовуючи, викладачка І. Зоренко зазначила, що досвід проекту відобразив, що використання нестандартних підходів до вивчення тем із англійської мови, сприяв розвитку творчого потенціалу студентів. Вони навчилися пропонувати власні теми, дискутувати щодо проблемного питання, розвивати свою думку, пропонувати власні ідеї. Також тема кожного проекту характеризувала світогляд студента та рівень його комунікації. Окрім того, словниковий потенціал студентів зазнав позитивних змін [9, с. 21].

Викладачка В. Аніщенко на основі практичного досвіду, стверджує, що метод проектів на уроках англійської мови складно запровадити без дотримання певних умов. Зокрема, пропонуючи різні теми проектів, вона зауважила, що важливо, щоб в студентів сформувалася достатня мотивація до активної навчальної діяльності. Відповідно, вона пропонує наступні умови, що повинні бути дотримані для досягнення потрібних результатів [10, с. 66]. Це продемонстровано на Рис. 1.



Рис. 1. Умови проєктного навчання за В. Аніщенко

Сутність театралізації полягає у тому, що повинні бути дотримані такі умови навчального середовища, при яких спеціально облаштований навчальний кабінет лише допомагає відтворити проєкт. Крім того, студент повинні мати максимально можливостей для демонстрації свого творчого потенціалу. Тобто досить важливо, щоб була створена незвичайна атмосфера.

Власний досвід педагога відображає обізнаність викладача у питанні, що стосується проєкту. Зокрема, педагог може як розповісти власні незвичні історії, що співвідносяться із проблемою дослідження, так і запропонувати учням ознайомитися із проєктами інших учнів.

Обґрунтування цілей проєкту полягає у тому, що студент повинен бути впевненим у тому, що тема дослідження є актуальною. Зокрема, викладач може розповісти про значимість даної теми чи продемонструвати її важливість за допомогою конкретних прикладів. Це можна здійснити, зокрема, шляхом підбору тематичних зображень чи відеоматеріалів [11, с. 38].

Ситуація успіху формується шляхом формування таких умов, при яких кожен студент може максимально розкрити свій потенціал.



Зокрема, важливо, щоб всі студенти відчули, що їхні проекти є цікавими та вдалими, а також могли відобразити свої знання [12].

Висновки. Аналіз практичного досвіду впровадження використання проектного навчання у вивченні англійської мови дозволив виявити, що педагоги іноземних мов пропонують розпочинати застосування методу проектів з вивчення простих тем, поступово їх ускладнюючи. Також вони рекомендують перед початком роботи із проектом, надати студентам потрібну лексику. Основними результатами вони визначають такі показники як розширення словникового запасу, формування навичок командної роботи, розвиток творчих здібностей.

Отже, застосування методу проектів під час вивчення англійської мови сприяє розвитку в студентів вмінь узгоджувати та координувати свої дії із іншими, дозволяє формувати навички командної роботи, а також набувати досвід роботи із різними програмами та системами й працювати за чітким алгоритмом.

Література:

1. Олійник І. Використання методу проектів на уроках англійської мови. Котовськ: Котовський професійний ліцей, 2012. 21 с.
2. Єжко Є. Метод проектів як один із засобів оптимізації автономного навчання // Новітні технології навчання у вищій школі. Вип. 2, 2014, с. 92-98.
3. Олійник І. Метод проектів як ефективна технологія // Теоретичні і методологічні засади професійної освіти. Вип. 1, 2021. С. 22-43.
4. Удовенко О. Проектна діяльність на заняттях іноземної мови. Тараща: Таращанський технічний та економіко-правовий фаховий коледж, 2021. 23 с.
5. Удовенко О. Роль інформаційно-комунікаційних технологій в рішенні задач індивідуалізації і диференціації навчання // Вісник ХДУТХ. Вип. 1, 2021, с. 239-240.
6. Закатнов Д. Проектні технології навчання учнів професійно-технічних навчальних закладів (для педагогічних працівників професійнотехнічних навчальних закладів). Київ : ППО НАПН України, 2021. 92 с.
7. Зоренко І. Використання проектного методу під час вивчення учнями англійської мови // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами. Вип. 2, 2020, с. 289-299.
8. Щербина І. Використання проектного методу під час вивчення учнями англійської мови // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами. Вип. 7, 2020, с. 310-314.
9. Кішан Н. Проектна діяльність у Новій українській школі // Педагогічний вісник Поділля. Вип. 1, 2022. С. 21-22.
10. Аніщенко В. Теорія і практика проектного навчання у професійно-технічних навчальних закладах. Житомир: «Полісся», 2019. 208 с.
11. Комар О. Можливості використання класичних та новітніх комунікативних методик до вивчення англійської мови // Актуальні проблеми освітньо-виховного процесу. Вип. 1, 2022, с. 36-43.
12. Проектне навчання: коротко про головне. URL: <https://nus.org.ua/view/proektne-navchannya-korotko-pro-golovne/>

References:

1. Oliynyk, I. (2012). Vykorystannya metodu proyektiv na urokakh anhliys'koyi movy [Using the project method in English lessons]. Kotovsk: Kotovsk Vocational Lyceum, 21 p. [in Ukrainian].
2. Yezhko, E. (2014). Metod proektiv yak odyn iz zasobiv optymizatsiyi avtonomnoho navchannya [The project method as one of the means of optimizing autonomous learning]. *Novitni tekhnolohiyi navchannya u vyschiiy shkoli - Latest teaching technologies in higher education*, 2, 92-98 [in Ukrainian].
3. Oliynyk, I. (2021). Metod proyektiv yak efektyvna tekhnolohiya [Project method as an effective technology]. *Teoretychni i metodolohichni zasady profesiynoi osvity - Theoretical and methodological principles of professional education*, 1, 22-43 [in Ukrainian].
4. Udovenko, O. (2021). Proektna diyal'nist' na zanyattiyakh inozemnoyi movy [Project activity in foreign language classes]. Tarasha: Tarasha Technical and Economic and Legal College, 23 p. [in Ukrainian].
5. Udovenko, O. (2021). Rol' informatsiyno-komunikatsiynykh tekhnolohiy v rishenni zadach individualizatsiyi i dyferentsiatsiyi navchannya [The role of information and communication technologies in solving the problems of individualization and differentiation of education]. *Visnyk KHDUTKH - Bulletin of KhDUTH*, 1, 239-240 [in Ukrainian].
6. Zakatnov, D. (2021). Proektni tekhnolohiyi navchannya uchniv profesiyno-tekhnichnykh navchal'nykh zakladiv (dlya pedahohichnykh pratsivnykiv profesiynotekhnichnykh navchal'nykh zakladiv) [Design technologies for teaching students of vocational and technical educational institutions (for pedagogical workers of vocational and technical educational institutions)]. Kyiv: IPTO NAPN of Ukraine, 92 p. [in Ukrainian].
7. Zorenko, I. (2020). Vykorystannya proektnoho metodu pid chas vvychnennya uchnyamy anhliys'koyi movy [The use of the project method during students' learning of the English language]. *Aktual'ni problemy navchannya ta vykhovannya lyudey z osoblyvymy potrebamy - Actual problems of education and education of people with special needs.*, 2, 289-299 [in Ukrainian].
8. Shcherbina, I. (2020). Vykorystannya proektnoho metodu pid chas vvychnennya uchnyamy anhliys'koyi movy [Use of the project method during students' learning of the English language]. *Aktual'ni problemy navchannya ta vykhovannya lyudey z osoblyvymy potrebamy - Actual problems of education and upbringing of people with special needs.* 7, 310-314 [in Ukrainian].
9. Kishan, N. (2022). Proektna diyal'nist' u Noviy ukrayins'kiy shkoli [Project activity in the New Ukrainian school]. *Pedahohichnyy visnyk Podillya - Pedagogical Bulletin of Podillia*, 1, 21-22 [in Ukrainian].
10. Anishchenko, V. (2019). Teoriya i praktyka proektnoho navchannya u profesiyno-tekhnichnykh navchal'nykh zakladakh [Theory and practice of project-based learning in vocational and technical educational institutions]. Zhytomyr: "Polysia", 208 p. [in Ukrainian].
11. Komar, O. (2022). Mozhyvosti vykorystannya klasychnykh ta novitnikh komunikativnykh metodyk do vvychnennya anhliys'koyi movy [Possibilities of using classical and modern communicative methods to learn English]. *Actual problems of the educational process*, 1, 36-43 [in Ukrainian].
12. Proektno navchannya: korotko pro holovne [Project-based learning: a brief summary of the main points]. Retrieved from <https://nus.org.ua/view/proektno-navchannya-korotko-pro-golovne/> [in Ukrainian].